

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Prinses Irenestraat 6
2595 BD DEN HAAG

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum 2 december 2021
Betreft Beantwoording vragen over herstart waterinjectie in Rossum (Twente)

Ons kenmerk
DGKE / 21297412

Uw kenmerk
2021Z20524

Geachte Voorzitter,

Hierbij stuur ik u de antwoorden op de vragen over de berichtgeving over het hervatten van de injectie van afvalwater in Rossum die door het lid Kröger (GroenLinks) aan mij zijn gesteld (ingezonden op 16 november 2021, kenmerk 2021Z20524). Ik heb voor de beantwoording gebruik gemaakt van informatie die ik van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) heb gekregen. Ik heb ook aan NAM gevraagd om de feiten in de beantwoording te controleren op juistheid.

Tijdens het wetgevingsoverleg Groningen op 29 november 2021 heb ik toegezegd om uw Kamer nader te informeren over de onderzoeken en evaluatie die op dit moment door NAM worden uitgevoerd. Het betreft twee onderzoeken en een evaluatie:

1. NAM onderzoekt op dit moment het incident¹ met put ROW-02 en bekijkt hierbij ook of er gevolgen zijn voor de waterinjectie in Twente in het algemeen, en ROW-7 in het bijzonder.
2. NAM is op dit moment bezig met de evaluatie (iedere zes jaar) van de waterinjectie. Conform het verzoek van uw Kamer is NAM in 2021 begonnen met de evaluatie. Op dit moment loopt men vertraging op omdat SodM heeft aangegeven dat de resultaten van het onderzoek naar het incident met ROW-02 in de evaluatie moeten worden betrokken.
3. NAM houdt ten behoeve van de evaluatie de ontwikkelingen op het gebied van waterzuivering bij. Dit onderzoek wordt ook een onderdeel van de evaluatie van de waterinjectie.

NAM is conform de vergunning verplicht om iedere zes jaar te onderzoeken wat de meest geschikte methode is voor de verwerking van het in Schoonebeek geproduceerde afvalwater. In 2016 heeft NAM voor het eerst de waterinjectie geëvalueerd. Uitgaande van deze evaluatie en het advies van de onafhankelijke Commissie voor de milieueffectrapportage heeft mijn voorganger uw Kamer geïnformeerd² dat waterinjectie de voorkeur heeft boven de op dat moment bekende alternatieven. NAM is vervolgens verzocht om de ontwikkelingen op het gebied van waterzuivering bij te houden zodat deze in de volgende evaluatie kunnen worden betrokken.

¹ www.sodm.nl/onderwerpen/waterinjectie/documenten/brieven/2021/06/28/brief-sodm-aan-nam-over-waterinjectie-twente-van-21-juni-2021

² Kamerstuk 32849, nr. 100 en nr. 112

Op 14 januari 2019 heeft NAM een rapport³ over de ontwikkelingen van waterzuiveringstechnologieën gepubliceerd. NAM is daarna met industriële partijen die beschikken over waterzuiveringstechnologieën in gesprek gegaan om te onderzoeken of het mogelijk was om een pilotproject te realiseren. Dit is echter niet gelukt. NAM is wel verder gegaan met het bijhouden van de ontwikkelingen op het gebied van waterzuivering en zal hierover rapporteren in de volgende evaluatie.

Mijn voorganger heeft op 20 juli 2020 uw Kamer per brief⁴ geïnformeerd dat hij conform de aangenomen motie⁵ van lid Agnes Mulder (CDA) NAM heeft verzocht om de zesjaarlijkse evaluatie te vervroegen en deze in 2021 uit te laten voeren door een onafhankelijke organisatie. Conform de vergunning moet NAM zelf de zesjaarlijkse evaluatie uitvoeren of laten uitvoeren. Het is daarna aan mij om deze evaluatie te beoordelen. Ik heb besloten om SodM hierbij te betrekken. SodM ziet hierbij toe op zowel het proces, als de kwaliteit van de uitgevoerde onderzoeken.⁶ Ik zal deze evaluatie daarna beoordelen en SodM ook daarbij betrekken. Tevens zal ik deze evaluatie onafhankelijk laten toetsen door kennisinstituut Deltares. NAM is dit jaar begonnen met de zesjaarlijkse evaluatie uit te voeren. Er is helaas vertraging opgetreden omdat NAM door SodM is verzocht om de resultaten van het onderzoek naar ROW-02 te betrekken in de evaluatie. Het onderzoek naar het incident met ROW-02 is nog niet gereed.

Op dit moment ziet de planning er als volgt uit:

- Eind december 2021 dient NAM het aanvullend onderzoek naar ROW-02 in bij SodM;
- SodM beoordeelt dit onderzoek en is naar verwachting eind maart 2022 hiermee klaar;
- NAM betreft de uitkomsten van het onderzoek ROW-02 bij de evaluatie en dient eind mei 2022 de evaluatie in bij mij en bij SodM;
- SodM en Deltares voeren daarna een technische beoordeling uit en zijn na de zomer gereed;
- In september 2022 worden medeoverheden om advies gevraagd;
- Ik verwacht dat de komende minister van Economische Zaken en Klimaat in november 2022 zal aangeven of de zesjaarlijkse evaluatie aanleiding geeft tot het nemen van een besluit over de waterinjectie.

Stef Blok
Minister van Economische Zaken en Klimaat

³www.nam.nl/news/2019/new-interim-research-processing-production-water.html

⁴ Kamerstuk 33529, nr. 794

⁵ Kamerstuk 33529, nr. 759

⁶ www.sodm.nl/documenten/brieven/2021/04/29/rol-sodm-in-alternatievenweging-nam-voor-waterinjectie-twente

2021Z20524

1

Kent u het artikel⁷ 'Injectie van afvalwater in Rossum wordt over twee weken hervat'?

Antwoord

Ja, dit bericht ken ik.

2

Wanneer is de metalen injectieput Rossum 7 voor het laatst in zijn geheel geïnspecteerd?

Antwoord

NAM heeft aangegeven dat zij begin november 2021 de put ROW-07 heeft onderzocht. Men is nu de gegevens aan het analyseren. Zodra dit gereed is zal NAM de gegevens delen met SodM.

De injectieputten in Twente, inclusief put ROW-7, worden op verschillende manieren door het jaar heen geïnspecteerd. De vereiste inspecties, de frequenties en onderzoeken zijn vastgelegd in het document "Waterinjectie Management Plan 2018"⁸. Deze activiteiten worden uitgevoerd door NAM en de resultaten worden ter beoordeling voorgelegd aan SodM. In tabel 2 van het "Waterinjectie Management Plan 2018" worden de vereiste inspecties en onderzoeken genoemd.

In de technische evaluatie die NAM conform de vergunningen elke zes jaar moet uitvoeren, worden de verschillende putmetingen samengevat en met elkaar vergeleken. In 2020 heeft NAM deze evaluatie uitgevoerd voor de putten TUB-07, TUB-10, ROW-07 en ROW-09. Het Staatstoezicht op de Mijnen (hierna: SodM) heeft dit rapport op volledigheid en inhoud getoetst en heeft geconcludeerd dat NAM alle in de vergunning genoemde inspectie- en testprogramma's volgens plan heeft uitgevoerd. SodM ondersteunt ook de conclusie van NAM dat de uitgevoerde metingen geen aanleiding geven om te twijfelen aan de integriteit van deze putten. SodM heeft haar beoordeling⁹ gepubliceerd.

3

Had deze put wel in gebruik genomen mogen worden als gevolg van het ontoegankelijk zijn van de put voor onderzoeksapparatuur?

Antwoord

De aanname dat put ROW-7 ontoegankelijk was voor onderzoeksapparatuur is niet juist. De binnenbuis van put ROW-07 is enkel te smal voor het gebruikelijke instrument waarmee het onderste gedeelte van de put (ter hoogte van het reservoir) normaliter wordt onderzocht. Om deze reden heeft SodM er destijds

⁷www.rtvooost.nl/nieuws/2027478/Injectie-van-afvalwater-in-Rossumwordt-over-twee-veck-en-hervat

⁸www.sodm.nl/onderwerpen/waterinjectie/documenten/rapporten/2018/10/01/water-injectie-management-plan-2018-twente-nam

⁹www.sodm.nl/onderwerpen/waterinjectie/documenten/rapporten/2021/07/16/beoordeling-sodm-van-de-zesjaarlijkse-technische-evaluatie-van-de-nam-uit-2020-naar-de-waterinjectie-in-twente

mee ingestemd om dit op een alternatieve wijze te onderzoeken aan de hand van elektromagnetische metingen. Het hiervoor benodigde instrument past wel in de put. NAM heeft de onderzoeken uitgevoerd zoals afgesproken en SodM ziet hierop toe.

4

Is het gebruikelijk dat het cementen omhulsel na aanleg nooit wordt geïnspecteerd? Zo nee, hoe heeft dat bij Rossum 7 kunnen gebeuren? Welke lessen worden hieruit geleerd?

Antwoord

Zoals aangegeven in mijn brief van 20 augustus 2021¹⁰ is de cementatie van put ROW-07 bij aanleg in 1976/1977 gecontroleerd en voldeed op dat moment aan de gestelde eisen. De resultaten daarvan zijn te vinden op het Nederlandse Olie- en Gasportaal¹¹. Onderzoek naar de cementering is geen onderdeel van de reguliere putinspecties¹² van de waterinjectieputten in Twente. Dergelijke inspecties worden alleen uitgevoerd als daar aanleiding toe is of als de put bijvoorbeeld voor werkzaamheden van de binnenbuis is ontdaan.

Als gevolg van de gebeurtenissen rond put ROW-2 heeft de toezichthouder NAM gevraagd om de injectie in put ROW-7 te stoppen en de putintegriteit ter hoogte van het reservoir nader te onderzoeken. De injectie in put ROW-07 mag pas weer worden opgestart nadat deze extra metingen zijn uitgevoerd en SodM het onderzoek en het aanvullend onderzoek naar de toedracht van het de scheur in de buitenbuis van ROW-02 heeft beoordeeld en ook vastgesteld dat de put veilig in gebruik kan worden genomen. Op basis van de uitkomsten van de onderzoeken zal SodM beoordelen in hoeverre onderzoeken en frequentie daarvan naar de toekomst toe zullen moeten worden aangepast.

5

Is overwogen de injectie van vervuild water in Rossum 7 stil te leggen tijdens de ingrijpende putwerkzaamheden begin dit jaar aan de naastgelegen put Rossum 2, waarvan al voor de werkzaamheden bekend was dat deze vervormingen, vernauwingen en beschadigingen vertoonde?

Antwoord

Tijdens de in december 2019 gestarte werkzaamheden op de locatie ROW-02 werd er geen water geïnjecteerd in de putten ROW-02 en ROW-07. De werkzaamheden betroffen het vervangen van de bovengrondse leidingen waarmee het injectiewater wordt aangevoerd. NAM heeft in deze periode verschillende putinspecties uitgevoerd op basis waarvan het vermoeden is ontstaan dat de binnenbuis van put ROW-02 niet meer integer was. NAM heeft dit aan SodM gemeld en heeft daarna besloten om de voorbereidingen voor de reparatie van put ROW-02 te starten. Omdat er voor ROW-07 geen aanleiding was om te twijfelen aan de integriteit van de binnen- en of de buitenbuis, is de waterinjectie in put ROW-07 in september 2020 weer opgestart.

¹⁰ Aanhangsel Handelingen II 2020–2021, nr. 3769

¹¹ www.nlog.nl/nlog/requestData/nlogp/allBor/metaData.jsp?tableName=BorLocation&id=147579692

¹² www.sodm.nl/onderwerpen/waterinjectie/documenten/rapporten/2018/10/01/water-injectie-management-plan-2018-twente-nam

Tijdens de voorbereidende werkzaamheden voor het vervangen van de binnenbuis van put ROW-02, bleek niet de binnenbuis, maar de buitenbuis haar integriteit verloren te hebben. Dit heeft NAM in februari 2021 direct gemeld aan SodM. Na het eerste onderzoek (mei 2021) van NAM naar de oorzaak en mogelijke implicaties van deze beschadiging was SodM niet overtuigd dat de injectie in ROW-07 niet beïnvloed zou kunnen zijn door dit incident. SodM heeft NAM daarom uit voorzorg opgedragen om de injectie in ROW-07 stil te leggen en de integriteit van de put te onderzoeken.

6

Waren de economische belangen in deze afweging leidend om Rossum 7 in gebruik te houden? Zo nee, waarom is niet meegenomen in de afweging om de oliewinning te verminderen?

Antwoord

NAM beschikt over vergunningen voor de oliewinning en de waterinjectie. Bij het verlenen van de vergunningen is geoordeeld dat deze activiteiten veilig kunnen worden uitgevoerd, zolang dit wordt gedaan conform de in de vergunning gestelde voorwaarden. In dat kader kan NAM besluiten om een put in bedrijf te houden of juist te sluiten. Dit geldt ook voor het op- dan wel afschalen van de olieproductie in Schoonebeek. Zolang NAM binnen de in de vergunning gestelde voorwaarden opereert, betreft het een eigen afweging. SodM is bevoegd om een put te sluiten als er met betrekking tot veiligheid en of het milieu daartoe redenen zijn. SodM kijkt daarbij niet naar economische belangen. Zie het antwoord op vraag 5 waarom put ROW-07 in eerste instantie in gebruik kon blijven.

In de week van 29 november 2021 zal NAM de oliewinning en de waterinjectie weer opstarten. Deze lagen enkele weken stil vanwege regulier onderhoud. SodM heeft instemming¹³ verleend om de hiervoor benodigde transportleidingen voor het productiewater weer in gebruik te nemen. Voor de waterinjectie zal put ROW-07 nog niet worden ingezet.

7

Hoe wordt er, sinds het verscherpt toezicht door het Staatstoezicht op de Mijnen, toezicht gehouden op het uitvoeren van de metingen aan de horizontale en verticale leidingen, en het verwerken van de resultaten naar conclusies en hoe verschilt dat in vergelijking met het normale toezicht door het Staatstoezicht op de Mijnen?

Antwoord

Verscherpt toezicht betekent ook dat er meer aandacht wordt besteed aan bewoners in de directe omgeving van de installaties. SodM treedt hiertoe in overleg met de direct omwonenden van de waterinjectie, zodat zij hun vragen en zorgen op een laagdrempelige wijze kunnen delen. De toezichthouder publiceert op haar website¹⁴ de bevindingen en de uitkomsten van de verschillende inspecties.

¹³ www.sodm.nl/onderwerpen/waterinjectie/documenten/brieven/2021/11/11/instemming-opnieuw-in-gebruik-nemen-productiewater-transportleidingen

¹⁴ www.sodm.nl/onderwerpen/waterinjectie/waterinjectie-in-twente

Alle activiteiten van NAM rondom de injectie van water afkomstig van de oliewinning in Schoonebeek staan sinds 21 juni 2021 onder verscherpt toezicht. SodM houdt intensief toezicht op het tijdig realiseren van de vereiste verbeteringen, volgt de vereiste onderzoeken nauwgezet en toetst ook de voortgang ervan. SodM beoordeelt ook de opzet van specifieke onderzoeken en kan NAM opdragen om dit aan te passen. Ook beoordeelt de toezichthouder de uitkomsten van de onderzoeken en kan onafhankelijke experts vragen om de resultaten te beoordelen. Tot slot voert SodM extra en ook onverwachte inspecties uit. Pas als SodM ervan overtuigd is dat NAM de risico's van waterinjectie in de diepe ondergrond afdoende beheerst, zal het verscherpt toezicht worden beëindigd.

8

Welke uitkomsten van het putonderzoek zijn er nodig om de injectie in Rossum 7 te hervatten? Wat was er bij de toezichthouder en de Nederlandse Aardolie Maatschappij bekend over de kwaliteit van deze put? Kunt u hiervan een beknopt overzicht geven?

Antwoord

Zoals aangegeven in de brief van SodM aan NAM van 21 juni 2021¹⁵ zal de stillegging van put ROW-07 ten minste duren totdat:

1. NAM de aanvullende onderzoeken naar de toedracht van het incident in put ROW-2 heeft afgesloten en deze onderzoeken door SodM zijn beoordeeld;
2. NAM de staat van de binnen- en buitenbuis van put ROW-7 in kaart heeft gebracht en SodM heeft laten zien dat de put integer is;

NAM brengt op dit moment de staat van put ROW-07 in Kaart en zal deze gegevens aan SodM geven. De toezichthouder zal daarna deze gegevens beoordelen en haar conclusies bekend maken. Op dit moment kan SodM hierop niet vooruitlopen.

9

Wordt het zojuist uitgevoerde putonderzoek onderzoek herhaald wanneer er twijfels zijn bij het nu uitgevoerde onderzoek door de Nederlandse Aardolie Maatschappij?

Antwoord

Op dit moment is NAM nog bezig met het onderzoek naar het incident bij put ROW-02. Conform de Mijnbouwwet is de vergunninghouder verantwoordelijk voor het uitvoeren van onderzoeken die nodig zijn om de activiteit te laten plaatsvinden, of om aan de toezichthouder te laten zien dat dit veilig gebeurt. De mijnbouwondernemingen besteden dit onderzoek normaliter uit aan onderzoeksbureaus die hierin gespecialiseerd zijn.

SodM beoordeelt als onafhankelijk toezichthouder de onderzoeken. SodM heeft daar voldoende expertise voor in huis, maar kan ook gebruik maken van

¹⁵ www.sodm.nl/onderwerpen/waterinjectie/documenten/brieven/2021/06/28/brief-sodm-aan-nam-over-waterinjectie-twente-van-21-juni-2021

internationale wetenschappelijke expertise. Tevens bestaat de mogelijkheid om de onderzoeken te laten reviewen door een derde partij.

Als de resultaten van metingen of onderzoeken niet overtuigend of mogelijk multi-interpretabel zijn, dan zal SodM de onderneming verplichten om de meting te herhalen, of een andere methode toe te passen. Pas als SodM overtuigd is van de uitkomsten van onderzoeken, krijgen ondernemingen toestemming om verdere activiteiten te ontplooiën.

10

Bent u bereid het onderzoek naar afvalwaterput Schoonebeek 447 openbaar te maken wanneer dat gereed is?

Antwoord

SodM is op dit moment bezig met de beoordeling van dit onderzoek. SodM is voornemens om de beoordeling daarna openbaar te maken.

11

Kunt u deze vragen beantwoorden voor het wetgevingsoverleg Groningen op 29 november 2021?

Antwoord

Ik heb uw Kamer per brief op 25 november 2021 geïnformeerd dat dit helaas niet mogelijk was.